

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพของคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
EVALUATION OF THE TRAINING CURRICULUM FOR ENHANCING TEACHERS'
PROFESSIONAL COMPETENCIES OF THE FACULTY OF EDUCATION, DHONBURI RAJABHAT
UNIVERSITY

จิรัชติร มุกดาเพชร¹, น้ำอ้อย สุขเสนา², กนิศพิชญา อัฐมาริตภักดี³ และภัทรพล พรหมมัญญ⁴
Jeerustitorn Mukdaphet¹, Num-aoy Suksena², Kanitpitchaya Autthamathitapakdee³ and
Phattharapol Prommun⁴
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
Thonburi Rajabhat University
E-mail: jeerustitorn@gmail.com

Received: 2025-08-11; Revised: 2025-10-26; Accepted: 2025-11-03

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เป็นการศึกษาประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Methods Evaluation) กำหนดกรอบแนวคิดการประเมินโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานตามกรอบสมรรถนะของครูผู้มืออาชีพของคุรุสภา (2562) และใช้การประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam ประชากรในการวิจัยคือครูประจำการที่เข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฯ จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M=4.18$, $S.D.=0.32$) ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีวดังกล่าวสามารถพัฒนาสมรรถนะครูประจำการให้สอดคล้องและเหมาะสมกับกรอบสมรรถนะของคุรุสภา และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงในการปฏิบัติการสอน โดยมีข้อเสนอแนะจากการประเมินหลักสูตรได้แก่ปรับปรุงระบบติดตามและการส่งงาน และเพิ่มจำนวนวิทยากรให้สอดคล้องเพียงพอต่อจำนวนครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร; หลักสูตรฝึกอบรม; ครูผู้มืออาชีพ; สมรรถนะครู; CIPP Model

Abstract

The objectives of this research were to evaluate the Professional Teacher Competency Enhancement Training Curriculum of the Faculty of Education, Dhonburi Rajabhat University, using the CIPP Model in four aspects: context, input, process, and product. This study employed evaluation research with a mixed-methods evaluation approach. The evaluation framework was based on the Professional Teacher Competency Standards of the Teachers' Council of Thailand (2019) and Stufflebeam's CIPP Model. The population comprised 234 in-service teachers who participated in the training program. The research instruments included questionnaires and interview forms, and the data were analyzed using basic statistics and descriptive analysis. The findings revealed that the overall suitability of the training curriculum, assessed through the four aspects of the CIPP Model context, input, process, and product was rated at a high level ($M = 4.18$, $S.D. = 0.32$). The program effectively enhanced in-service teachers' competencies in alignment with the Teachers' Council's professional competency framework and enabled them to apply the acquired knowledge in actual teaching practice. Recommendations from the curriculum evaluation include improving the monitoring and assignment submission system and increasing the number of trainers to be sufficient for the number of participating in-service teachers.

Keywords: curriculum evaluation; training curriculum; professional teacher; Teacher Competency; CIPP Model

บทนำ

ในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และสังคม การพัฒนาทุนมนุษย์ที่มีคุณภาพจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญของทุกประเทศ โดยเฉพาะการศึกษา ซึ่งครูถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง ประเทศไทยได้กำหนดเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาครูให้เป็น "ครูมืออาชีพ" ตามมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา 2562 ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Competency) ครูสามารถออกแบบ จัดการ และประเมินกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงบูรณาการเทคโนโลยีและนวัตกรรม, สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน (Student Development Competency) ครูสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียน วางแผนดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างมีคุณธรรม และสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (Professional and Self-Development Competency) ครูมีการสะท้อนคิด วิจัยในชั้นเรียน ใช้ Professional Learning Community (PLC) และมีจริยธรรมในวิชาชีพ (Teachers' Council of Thailand, 2019) เพื่อให้ครูสามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ

มีคุณธรรม และสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพครูผ่านการพัฒนาสมรรถนะและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ Professional Learning Community (PLC) ที่เน้นการเรียนรู้ร่วมกัน สะท้อนการปฏิบัติ และปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง (Office of the Basic Education Commission, 2022)

จากนโยบายการปฏิรูปการเรียนรู้ดังกล่าว แนวคิดเชิงทฤษฎีที่มีอิทธิพลอย่างสูงในระดับสากล คือ แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการใช้สถานการณ์จริงเป็นฐานในการเรียนรู้ (Prince, 2004) ส่งผลให้ครูต้องมีสมรรถนะใหม่ในด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนผ่านนโยบายการขับเคลื่อนการศึกษาของประเทศไทย เช่น โครงการโรงเรียนคุณภาพ โครงการ Coaching Teams และการพัฒนาครูในลักษณะของ PLC ตามแนวทางของDuFour ที่ระบุว่า การเรียนรู้ร่วมกันของครูในลักษณะของทีมวิชาชีพเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และการเติบโตของครูในฐานะผู้นำทางวิชาชีพ (DuFour et al, 2010)

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครู โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จึงได้ออกแบบหลักสูตร "การยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ" เพื่อสนับสนุนครูในการยกระดับความสามารถ ตามกรอบสมรรถนะของคุรุสภา โดยมุ่งหวังให้ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณลักษณะของผู้เรียน และสามารถทำงานร่วมกัน ในลักษณะของ PLC อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรดังกล่าวจึงไม่เพียงแต่พัฒนาครูในด้านความรู้และทักษะ แต่ยังสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ในโรงเรียน และส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในระดับสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมนี้สามารถขยายผลได้อย่างยั่งยืน การประเมินหลักสูตรอย่างรอบด้าน จึงเป็นสิ่งจำเป็น

การประเมินหลักสูตรถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในบริบทของการฝึกอบรมครู ซึ่งเป้าหมายคือการสร้างครูมืออาชีพที่สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) ไม่เพียงแต่ให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาเนื้อหาและกระบวนการอบรมเท่านั้น แต่ยังช่วยยืนยันคุณค่าและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (Wang, 2010) งานของTyler ในฐานะผู้บุกเบิกการประเมินหลักสูตร ระบุว่าหลักสูตรทุกประเภทควรได้รับการประเมินทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการ และผลลัพธ์ (Tyler, 1949) ขณะที่ Stufflebeam & Zhang เสนอว่า การประเมินที่ดีควรเป็นระบบและใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจปรับปรุงอย่างรอบด้าน ซึ่งกรอบ CIPP Model จึงได้รับความนิยมในการใช้ประเมินหลักสูตร ฝึกอบรมครูอย่างกว้างขวาง ดังนั้นกรอบแนวคิดที่เหมาะสมในการประเมินหลักสูตรคือ CIPP Model ของ Stufflebeam ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context) เพื่อตรวจสอบความต้องการและความจำเป็น การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) เช่น ทรัพยากร และแผนดำเนินงาน การประเมินกระบวนการ (Process) เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และการประเมินผลผลิต (Product) เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์และการ

เปลี่ยนแปลงของผู้เข้าร่วม (Stufflebeam & Zhang, 2017) แนวคิดนี้มีความสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่เน้นการประเมินผลเพื่อพัฒนา (Evaluation for Improvement) มากกว่าการประเมินเพื่อควบคุม ซึ่งช่วยให้สามารถสะท้อนจุดแข็ง-จุดอ่อนของหลักสูตร และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาเชิงนโยบายและปฏิบัติต่อไป

จากเหตุผลทั้งหมด การวิจัยเรื่อง "การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้สอนวิชาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี" จึงเป็นการวิจัยที่มีความสำคัญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูที่มีคุณภาพ มีความสอดคล้องกับกรอบสมรรถนะของครูไทยในปัจจุบันและอนาคต รองรับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และสามารถขับเคลื่อนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในยุคที่บทบาทของครูเปลี่ยนจาก "ผู้ถ่ายทอด" ไปสู่ "ผู้ออกแบบการเรียนรู้" และ "ผู้นำชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ"

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้สอนวิชาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model 4 ด้านคือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การทบทวนวรรณกรรม

ในยุคที่ระบบการศึกษาเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี พฤติกรรมผู้เรียน และความคาดหวังจากสังคม บทบาทของครูในฐานะ “ผู้ออกแบบการเรียนรู้” และ “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง” จึงทวีความสำคัญมากขึ้น องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2019) เน้นให้ประเทศต่าง ๆ ลงทุนกับ “สมรรถนะครู” โดยมุ่งให้ครูมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

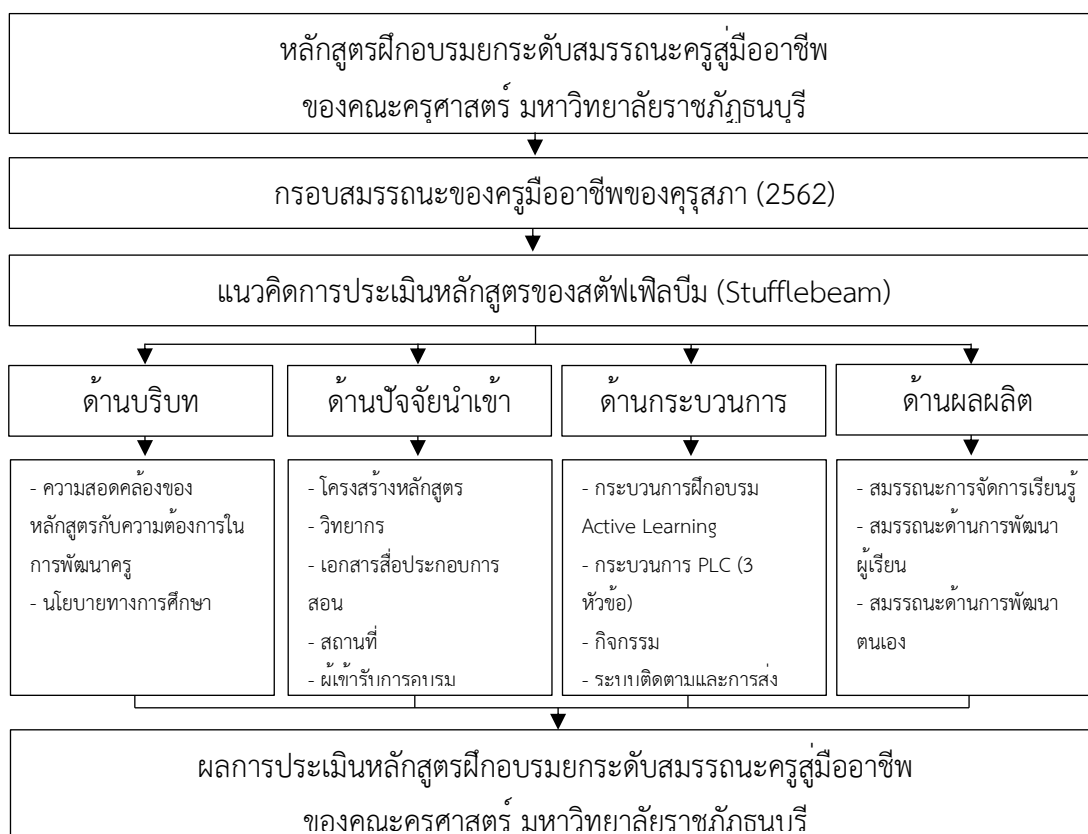
ผู้วิจัยได้นำ กรอบสมรรถนะของครูมืออาชีพของคุรุสภา (2562) มาใช้เป็นกรอบอ้างอิงสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้เป็นเกณฑ์ชี้วัดผลลัพธ์ของหลักสูตรฝึกอบรม ในด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาตนเองวิชาชีพ เพื่อประเมินว่าผู้เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาสมรรถนะเหล่านี้ได้จริงหรือไม่ กรอบสมรรถนะนี้สอดคล้องกับแนวโน้มสากลที่เน้นการวัดผลพัฒนาการของครูในเชิงพฤติกรรมมากกว่าการวัดเชิงเนื้อหา สำหรับแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรอบรม ผู้วิจัยได้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning มาเป็นกรอบทางวิชาการเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ภายในหลักสูตร โดยยึดตามงานวิจัยของ Prince ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ร่วมกัน และความสามารถในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งตรงกับเป้าหมายของการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ของครู (Prince, 2004) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของวิธีการจัดการเรียนรู้ภายในหลักสูตรฝึกอบรม และตรวจสอบว่าครูสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจริงได้หรือไม่

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตามแนวทางของ DuFour et al. (2010) ในการพัฒนากิจกรรมภายในหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกัน การสะท้อนตนเอง และการใช้ข้อมูลนักเรียนเป็นฐานในการปรับการสอน ผู้วิจัยนำแนวคิด PLC นี้มาใช้ในการวิเคราะห์ว่า หลักสูตรฝึกอบรมสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้แบบร่วมมือ และส่งเสริมการเติบโตทางวิชาชีพของครูได้จริงหรือไม่

สำหรับกรอบแนวคิดในการประเมินหลักสูตรโดยรวม ผู้วิจัยเลือกใช้ CIPP Model ของ Stufflebeam & Zhang (2017) เนื่องจากมีความครอบคลุมทั้งด้านบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งเหมาะสมกับการประเมินหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาอย่างรอบด้าน ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แต่ละองค์ประกอบของ CIPP Model ดังนี้ Context: วิเคราะห์ความจำเป็น ความสอดคล้องของหลักสูตรกับสมรรถนะครู และนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, Input: วิเคราะห์ทรัพยากร เนื้อหา วิทยาการ และความพร้อมของผู้เรียน, Process: วิเคราะห์กระบวนการฝึกอบรม วิธีการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้, Product: ประเมินผลลัพธ์ในด้านการพัฒนาสมรรถนะครูตามเกณฑ์ของคุรุสภา

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยประเมินผล (Evaluation Research) โดยใช้กระบวนการวิจัยประเมินแบบผสมผสาน (Mixed Methods Evaluation) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานตามกรอบสมรรถนะของครูมืออาชีพของคุรุสภา (2562) และใช้แนวคิดการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam (Stufflebeam, 1971) มีการกำหนดรายละเอียดทั้ง 4 ด้านดังนี้



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยมีขอบเขตการศึกษาดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาผลการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam (Stufflebeam, 1971) ทั้งหมด 4 ด้านได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ประจำปีงบประมาณ 2567 จำนวนทั้งสิ้น 234 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างมาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกแบบสอบถามเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ด้านบริบท (Context) ประกอบด้วยความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการในการพัฒนาครู และนโยบายทางการศึกษา

2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ประกอบด้วยโครงสร้างหลักสูตร วิทยากร เอกสาร สื่อประกอบการสอน สถานที่ และผู้เข้ารับการอบรม

3) ด้านกระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการฝึกอบรมกระบวนการ PLC (ศาสตร์พระราชา/พระบรมราโชบายด้านการศึกษา), แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการแก้ปัญหาผู้เรียน/การพัฒนาผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ, กิจกรรม ระบบติดตามและการส่งงาน และการนำไปใช้

4) ด้านผลผลิต (Product) ประกอบด้วยการพัฒนาสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ตามกรอบคุรุสภา 2562 จำนวน 3 ด้านได้แก่สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้, สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง

โดยแบบสอบถามดังกล่าวใช้การแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ Mariam, N. (2010, p.196).

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง	เหมาะสมระดับ มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง	เหมาะสมระดับ มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง	เหมาะสมระดับ ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เหมาะสมระดับ น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เหมาะสมระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่เข้ารับฝึกอบรม และข้อเสนอแนะอื่น ๆ

2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งครูประจำการเข้าร่วมการฝึกอบรมในหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำแนกเป็น 2 ด้านได้แก่ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า

3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำแนกเป็น 2 ด้านได้แก่ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

การตรวจหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนาเครื่องมือวิจัย และทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1) นำเสนอแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ได้พัฒนาและปรับปรุงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร และการวัดและการประเมินผล จำนวน 3 ท่านตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา และความถูกต้องของข้อคำถามโดยการประเมินหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) โดยผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีค่าสอดคล้องแต่ละข้อเท่ากับ 0.67 – 1.00 จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และในบางข้อมีการปรับแก้ไขข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกับความเข้าใจตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2) ทดลองใช้เครื่องมือ ได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ให้ข้อมูลซึ่งไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน เพื่อศึกษาความเข้าใจและความถูกต้องเกี่ยวกับภาษาและการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Coefficient - α) ตามแบบของครอนบัค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.85

3) ปรับปรุงและจัดพิมพ์เครื่องมือ ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ฉบับสมบูรณ์สำหรับการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ จำแนกเป็น 4 ด้านได้แก่ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยขอความอนุเคราะห์ครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามออนไลน์ (Online by Google Form) และรวบรวมด้วยวิธีการ

ตอบแบบสอบถามแบบปกติ (Paper) จากกลุ่มเป้าหมาย 234 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืนจากครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 91.45 ดังตาราง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มเป้าหมาย	เป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย (จำนวนคน)	จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม	ร้อยละ
ครูประจำการที่เข้ารับการอบรมฯ	234	214	91.45

2) การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งครูประจำการเข้ารับการฝึกอบรมในหลักสูตรฯ จำแนกเป็น 2 ด้านได้แก่ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ จำแนกเป็น 2 ด้านได้แก่ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

โดยผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขออนุญาตผู้บริหาร และครูประจำการเพื่อขออนุญาตหมาย กำหนดเวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการก่อนสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเตรียมแบบสัมภาษณ์เพื่อส่งให้ผู้บริหาร และครูประจำการ รวมทั้งเตรียมอุปกรณ์ในการบันทึกการสัมภาษณ์ และนัดหมายเวลาในการสัมภาษณ์รายบุคคล

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยชี้แจงจุดประสงค์ในการสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ตามข้อตกลงตามข้อความในแบบสัมภาษณ์ จากนั้นบันทึกผลการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก และมีการบันทึกเสียงเพื่อป้องกันการผิดพลาด

ขั้นตอนที่ 3 จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ในรูปแบบ Onsite และ Online ซึ่งดำเนินการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 10 คน และครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ในหลักสูตรจำนวน 20 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมในครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในลักษณะพรรณนา

ผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ในครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

จากการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model ทั้ง 4 ด้านได้แก่ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($M=4.18$, $S.D.=0.32$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการประเมินโดยใช้ CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน

ด้านการประเมิน	M	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริบท	4.01	0.32	ความเหมาะสม ระดับมาก
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	4.23	0.21	ความเหมาะสม ระดับมาก
3. ด้านกระบวนการ	4.35	0.41	ความเหมาะสม ระดับมาก
4. ด้านผลผลิต	4.12	0.34	ความเหมาะสม ระดับมาก
รวม	4.18	0.32	ความเหมาะสม ระดับมาก

ผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model

ด้านบริบท (ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการในการพัฒนาครู และนโยบายทางการศึกษา) ได้รับการประเมินภาพรวมในระดับมาก ($M=4.01$, $S.D.=0.32$) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการในการพัฒนาครู จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้สัมภาษณ์ว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสมรรถนะครูของคุรุสภา ในด้านการพัฒนาครูประจำการให้เกิดสมรรถนะ 1) การปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งต้องมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ส่งเสริมการเรียนรู้ เอาใจใส่ และยอมรับความแตกต่าง รวมถึงสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ รวมถึงพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้อย่างสม่ำเสมอ และ 2) การจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมหลักสูตรและจัดทำแผนการสอนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ดูแลช่วยเหลือ พัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทั้งนี้ความคิดเห็นของผู้บริหารบางท่านเกี่ยวกับเรื่องเนื้อหาสาระของหลักสูตรว่าควรจัดอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้แยกเป็นอีก 1 Module เพื่อให้ครูที่เข้าร่วมการฝึกอบรมสามารถเข้าใจรูปแบบและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ได้มากขึ้น

ด้านปัจจัยนำเข้า (โครงสร้างหลักสูตร, วิทยากร, เอกสารประกอบการสอน, สถานที่ และผู้เข้ารับการอบรม) ได้รับการประเมินภาพรวมในระดับมาก ($M=4.23$, $S.D.=0.21$) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ โครงสร้างหลักสูตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่สถานที่ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพบว่าโครงสร้างหลักสูตร และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสมเป็นอย่างมากในการพัฒนา

สมรรถนะครูให้เป็นครูมืออาชีพ โดยทั้ง 3 Module มีความสอดคล้องซึ่งกันและยังเป็น Module ที่ส่งเสริมให้ครูประจำการสามารถพัฒนาสมรรถนะของตนเองได้ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ในด้านผู้เข้ารับการอบรมมีการกำหนดเกณฑ์รับเข้าที่ชัดเจนเหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะครู แต่ในด้านของวิทยากรได้ถูกฝึกอบรมการใช้หลักสูตร และเนื้อหาในหลักสูตรเป็นอย่างดีแต่จำนวนวิทยากรยังไม่สอดคล้องกับจำนวนครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรอาจจะทำให้การดูแลในขณะฝึกอบรมไม่ทั่วถึง

ด้านกระบวนการ (กระบวนการฝึกอบรม, กระบวนการ PLC, กิจกรรม, ระบบติดตามและการส่งงาน และการนำไปใช้) ได้รับการประเมินภาพรวมในระดับมาก ($M=4.35$, $S.D.=0.41$) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ กระบวนการฝึกอบรม จากการสัมภาษณ์ครูประจำการในด้านกระบวนการพบว่าการจัดฝึกอบรมมีความเหมาะสมโดยหลักสูตรฝึกอบรมดังกล่าวสามารถพัฒนาครูประจำการให้มีสมรรถนะครูมืออาชีพได้สอดคล้องกับเกณฑ์ครูสภา ซึ่งเป็นการจัดอบรมแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ให้ครูประจำการที่เข้าร่วมฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูสู่มืออาชีพมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในรูปแบบ Onsite และ Online มีการจัดกลุ่มครูประจำการตามความสนใจในการพัฒนากระบวนการ PLC ที่ต้องการโดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ ในการให้ความรู้และข้อเสนอแนะ รวมทั้งมีการวัดและการประเมินผลจากชิ้นงานที่ต้องดำเนินการส่งทุกครั้งที่มีฝึกอบรมเสร็จสิ้นโดยมีการตรวจประเมินอย่างละเอียดและมีการให้ข้อเสนอแนะในชิ้นงานผ่านระบบออนไลน์ในการส่งชิ้นงานอย่างสม่ำเสมอ แต่ทั้งนี้ การให้ส่งงานผ่านระบบมีข้อผิดพลาดค่อนข้างเยอะโดยระบบไม่สามารถรองรับชิ้นงานที่มีจำนวนมากได้อย่างเพียงพอทำให้เกิดปัญหาในการอัปโหลดชิ้นงานค่อนข้างบ่อย อาทิเช่น อัปโหลดชิ้นงานไม่สำเร็จ อัปโหลดชิ้นงานแล้วชิ้นงานหาย ทำให้ระบบแจ้งไปยังครูประจำการว่ายังไม่ได้อัปโหลดชิ้นงานทำให้ระบบไม่สามารถออกเกียรติบัตรในการอบรมแต่ละ Module ได้

ด้านผลผลิต (สมรรถนะการจัดการเรียนรู้, สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเอง) ได้รับการประเมินภาพรวมในระดับมาก ($M=4.12$, $S.D.=0.34$) เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ สมรรถนะด้านการพัฒนาผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ครูประจำการในด้านผลผลิตส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ามีความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพที่มากขึ้นโดยการอบรมทั้ง 3 Module เริ่มตั้งแต่ Module 1 การพัฒนาและปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครูให้มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, Module 2 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ตามข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA) ตามแนวทางการดำเนินการพัฒนา และการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ได้แก่ ศาสตร์พระราชา/พระบรมราโชบายด้านการศึกษา, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก และการแก้ปัญหาผู้เรียน, การพัฒนาผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ และ Module 3 การนิเทศติดตาม การให้คำปรึกษา แนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก สามารถเพิ่มพูนความรู้และความในด้านความรู้ ความเข้าใจจากการอบรมทั้ง 3 Module ทั้งสิ้น 36 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง มีการบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้และมีการทดสอบเก็บคะแนน รวมถึงการส่งชิ้นงานเพื่อตรวจสอบความเข้าใจอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองเพื่อของวิทยฐานะของตนเองได้ในอนาคต

อภิปรายผลการวิจัย

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มืออาชีพ ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี โดยใช้ CIPP Model ในครั้งนี้สามารถอภิปรายผลดังนี้

การประเมินด้านบริบท อยู่ในระดับมากซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรดังกล่าวสามารถตอบโจทย์ความต้องการจำเป็น (Needs) ของครูในยุคปัจจุบันได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากการออกแบบหลักสูตรได้ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในสถานศึกษา ความต้องการจำเป็นของครู และนโยบายระดับชาติเป็นฐานสำคัญ ทำให้หลักสูตรมีความสอดคล้องทั้งในมิติของเป้าหมายการพัฒนาครู และทิศทางการปฏิรูปการศึกษา หลักสูตรนี้ยังสอดคล้องโดยตรงกับ กรอบสมรรถนะครูมืออาชีพของคุรุสภา (2562) ที่ระบุสมรรถนะครูหลัก 4 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการเรียนรู้ (2) การพัฒนาผู้เรียน (3) การพัฒนาตนเองและวิชาชีพ และ (4) จรรยาบรรณวิชาชีพ โดยเฉพาะการเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอน ซึ่งเป็นความสามารถที่ครูยุคใหม่ต้องมีเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (Teachers' Council of Thailand, 2019) นอกจากนี้ ความสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพครูผ่านการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการสร้างครูมืออาชีพที่มีสมรรถนะสูง (Office of the Basic Education Commission, 2021) ทำให้หลักสูตรได้รับการตอบรับเชิงบวกจากผู้เข้ารับการอบรม เนื่องจากครูผู้สอนมองว่าเนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงและตอบสนองต่อปัญหาในสถานศึกษา รวมทั้งการที่หลักสูตรมีความสอดคล้องกับความต้องการและนโยบายจะช่วยเพิ่มแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม อันสอดคล้องกับแนวคิดของ Stufflebeam (2003) ใน CIPP Model ที่ระบุว่า การประเมินด้านบริบทเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและความจำเป็นของโครงการหรือหลักสูตร เพื่อให้มั่นใจว่ามีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Thanakrit, S., Cholthicha, W., & Atchara, K. (2022) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูซึ่งตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของครูและนโยบายการศึกษาส่งผลให้ครูเกิดความพึงพอใจและสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมากสะท้อนให้เห็นว่าทรัพยากรและองค์ประกอบสนับสนุนการดำเนินหลักสูตรมีความพร้อม เหมาะสม และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาสมรรถนะครูมืออาชีพทั้งในด้านโครงสร้างหลักสูตรที่ได้รับการออกแบบอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบหลักสูตรของ Taba (1962) ที่เน้นการวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน การกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และการจัดเนื้อหาอย่างมีลำดับขั้น ด้านวิทยากรมีความเชี่ยวชาญตรงสาขา มีประสบการณ์ภาคปฏิบัติสูง และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของ Kasem, C. (2020) ที่ชี้ว่าความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของวิทยากรเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการฝึกอบรม ขณะเดียวกัน สื่อและเอกสารประกอบการสอนมีความ

ถูกต้อง ทันสมัย และออกแบบตามหลักการ Multimedia Learning Theory ของ Mayer (2009) ที่ระบุว่า การใช้สื่อผสมอย่างเหมาะสมช่วยเพิ่มการประมวลผลข้อมูลของผู้เรียน ทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำได้ดียิ่งขึ้น ส่วนสถานที่ฝึกอบรมมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วน บรรยากาศเหมาะสม และเอื้อต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pimjai, U. (2021) ที่ยืนยันว่าสภาพแวดล้อมการฝึกอบรมที่มีความพร้อมมีผลต่อความมีส่วนร่วมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าอบรม อีกทั้งการคัดเลือกผู้เข้าอบรมให้มีพื้นฐานและแรงจูงใจที่ใกล้เคียงกันยังช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีคุณภาพและบรรลุเป้าหมายการฝึกอบรมได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam (2003) ในด้าน Input ที่มุ่งเน้น การตรวจสอบความเพียงพอ ความเหมาะสม และคุณภาพของทรัพยากรทั้งหมดเพื่อสนับสนุนความสำเร็จของหลักสูตรอย่างยั่งยืน

การประเมินด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่ากระบวนการฝึกอบรม การดำเนินงาน ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติ รวมถึงการนำความรู้ไปใช้จริงมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ทั้งนี้เนื่องจากการฝึกอบรม มีการออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างมีระบบ มีการจัดกิจกรรมที่เน้นการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์จริงระหว่างครู ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ DuFour และ Eaker (1998) ที่ชี้ว่าการสร้าง PLC ที่มีคุณภาพช่วยเพิ่มขีดความสามารถครูในการพัฒนาการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการมีระบบติดตามและประเมินผลที่ชัดเจนยังเอื้อต่อการนำความรู้ไปใช้จริง ในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Supawadee, N. (2021) ที่พบว่ากระบวนการฝึกอบรมที่มีการ ปฏิบัติจริงและได้รับการติดตามต่อเนื่อง จะช่วยให้ครูเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนและพัฒนา สมรรถนะตามเป้าหมาย นอกจากนี้ แนวคิดการประเมินแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (2003) ยังยืนยันว่าการประเมินด้านกระบวนการมีความสำคัญต่อการตรวจสอบความเหมาะสมและคุณภาพ การดำเนินงาน ซึ่งเมื่อดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของหลักสูตร และการยกระดับสมรรถนะครูสู่มาตรฐานวิชาชีพ

การประเมินด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถพัฒนาสมรรถนะของครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก โครงสร้างและเนื้อหาของหลักสูตรได้ออกแบบให้สอดคล้องกับกรอบสมรรถนะครูมืออาชีพของคุรุสภา (2562) ซึ่งเน้นให้ครูมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในด้านวิชาชีพอย่างครบถ้วน โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้กระบวนการ PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแก้ปัญหามาร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการปรับใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการสอน ส่งผลให้ครู มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของ Guskey (2000) ที่กล่าวว่าการพัฒนาผลลัพธ์ของผู้เรียน และการพัฒนาสมรรถนะครูเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการฝึกอบรมที่มีระบบและเน้นการนำไปใช้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nongnuch, R. (2020) ที่พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมที่มีการติดตามและประเมินผล

อย่างต่อเนื่องจะช่วยเพิ่มความมั่นใจและแรงจูงใจในการพัฒนาตนเองของครู ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกทั้งในด้านการสอนและพฤติกรรมวิชาชีพ ซึ่งทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรดังกล่าวไม่เพียงแต่ตอบโจทย์ความต้องการของครู แต่ยังสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติที่มุ่งยกระดับคุณภาพครูและคุณภาพผู้เรียนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

สรุปองค์ความรู้

งานวิจัยนี้ได้นำกรอบแนวคิด CIPP Model มาประเมินหลักสูตรฝึกอบรมยกระดับสมรรถนะครูผู้มีอาชีพ พบว่าใน ด้านบริบท หลักสูตรมีความสอดคล้องอย่างมากกับความต้องการพัฒนาครูและนโยบายการศึกษาของชาติ รวมถึงกรอบสมรรถนะครูผู้มีอาชีพของคุรุสภา (2562) ทำให้หลักสูตรตอบสนองความคาดหวังเชิงนโยบายและความต้องการในวิชาชีพครูได้ตรงจุด ใน ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสม เนื้อหาครอบคลุม มีวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ มีเอกสารและสื่อประกอบคุณภาพสูง สถานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และผู้เข้าอบรมได้รับการคัดเลือกอย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบการฝึกอบรมที่เน้นคุณภาพทั้งด้านบุคลากรและทรัพยากร ด้านกระบวนการ พบว่าการดำเนินงานฝึกอบรมมีกระบวนการที่ชัดเจน ใช้กระบวนการ PLC เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม มีระบบติดตามและการส่งงานที่ต่อเนื่อง และเอื้อต่อการนำความรู้ไปใช้จริงในห้องเรียน ส่งผลต่อความต่อเนื่องและความยั่งยืนของการพัฒนา และด้านผลผลิต ครูที่ผ่านการฝึกอบรมมีพัฒนาการทั้งด้านสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ สมรรถนะในการพัฒนาผู้เรียน และสมรรถนะในการพัฒนาตนเองอย่างเด่นชัด แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรสามารถสร้างผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและตรงตามวัตถุประสงค์ โดยองค์ความรู้ที่ได้ชี้ให้เห็นว่าการประเมินและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมครูควรใช้กรอบการประเมินเชิงระบบ เช่น CIPP Model เพื่อให้ครอบคลุมทั้งบริบท ทรัพยากร กระบวนการ และผลลัพธ์ ซึ่งจะช่วยให้การฝึกอบรมมีความตรงประเด็น มีคุณภาพ และนำไปสู่การยกระดับวิชาชีพครูอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ศึกษาเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ โครงการ หรือรูปแบบหลักสูตรให้เหมาะสมกับการใช้ CIPP Model ในกำหนดเกณฑ์การประเมินแต่ละด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสนทนากลุ่ม ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. ควรนำผลการศึกษาในประเด็นต่าง ๆ มาทำการศึกษาซ้ำเฉพาะประเด็นอย่างเจาะลึกเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและข้อเสนอเพื่อการพัฒนาหลักสูตรต่อไปในอนาคต

References

- Kasem, C. (2020). Factors affecting the effectiveness of teacher training in the 21st century. *Journal of Education Review*, 37(2), 45–58.
- Teachers' Council of Thailand. (2019). *Professional teacher competency framework*.
<https://www.ksp.or.th>
- Thanakrit, S., Cholthicha, W., & Atchara, K. (2022). Development of teacher training curriculum to enhance active learning management competency. *Journal of Educational Studies*, 15(2), 45–60.
- Nongnuch, R. (2020). Development of teacher training curriculum to enhance learning management competency in the 21st century. *Journal of Education Review*, 37(2), 45–60.
- Pimjai, U. (2021). Training environment, participation, and achievement of teacher trainees. *Journal of Research and Educational Development*, 14(1), 77–89.
- Mariam, N. (2010). Curriculum evaluation based on decision-making using the CIPP model. In *Graduate curriculum evaluation handbook*. Graduate School, Silpakorn University.
- Supawadee, N. (2021). Development of workshop-based training curriculum to enhance teachers' competencies in the 21st century. *Journal of Educational Studies*, 12(2), 45–59.
- Office of the Basic Education Commission. (2021). *Policies for teacher and educational personnel development*. Ministry of Education.
- Office of the Basic Education Commission. (2022). *Guidelines for driving PLC and active learning in schools*. Office of the Basic Education Commission.
- Darling-Hammond, L. (2017). Teacher education around the world: What can we learn from international practice? *European Journal of Teacher Education*, 40(3), 291–309.
<https://doi.org/10.1080/02619768.2017.1315399>
- DuFour, R., & Eaker, R. (1998). *Professional learning communities at work: Best practices for enhancing student achievement*. Solution Tree Press.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2010). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work* (2nd ed.). Solution Tree Press.
- Guskey, T. R. (2000). *Evaluating professional development*. Corwin Press.
- Mayer, R. E. (2009). *Multimedia learning* (2nd ed.). Cambridge University Press.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511811678>

- OECD. (2019). *Teachers and school leaders as lifelong learners: Indicators of education systems*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>
- Prince, M. (2004). Does active learning work? A review of the research. *Journal of Engineering Education*, 93(3), 223–231. <https://doi.org/10.1002/j.2168-9830.2004.tb00809.x>
- Stufflebeam, D. L. (1971). The relevance of the CIPP evaluation model for educational accountability. *Journal of Research and Development in Education*, 5, 19–25.
- Stufflebeam, D. L. (2003). The CIPP model for evaluation. In T. Kellaghan & D. L. Stufflebeam (Eds.), *International handbook of educational evaluation* (pp. 31–62). Springer. https://doi.org/10.1007/978-94-010-0309-4_4
- Stufflebeam, D. L., & Zhang, G. (2017). *The CIPP evaluation model: How to evaluate for improvement and accountability*. Guilford Press.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development: Theory and practice*. Harcourt, Brace & World.
- Tyler, R. W. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. University of Chicago Press.
- Wang, H. (2010). The importance of curriculum evaluation. *Asian Social Science*, 6(3), 118–122. <https://doi.org/10.5539/ass.v6n3p118>